

הפורום להשכלה גבוהה של "בשער" ומוסד שמואל נאמן

מפגש בנושא:

**האקדמיה הישראלית למול המגמות
האנטי-ישראליות והאנטישמיות
באקדמיה בעולם בכלל ובארה"ב בפרט,
בעקבות מתקפת החמאס ב-7.10.23**

דוח מסכם

האקדמיה הישראלית למול המגמות האנטי-ישראליות והאנטישמיות באקדמיה בעולם בכלל ובארה"ב בפרט, בעקבות מתקפת החמאס ב-7.10.23

מפגש במסגרת הפורום להשכלה גבוהה
של ארגון בשער – קהילה אקדמית למען
החברה בישראל ומוסד שמואל נאמן
28 בנובמבר 2023

דוח מסכם

יוני 2024

סיכמה: אושרת כץ שחם
ערכה: סימה ציפרפל
מוסד שמואל נאמן

ועדת ההיגוי של הפורום להשכלה גבוהה:

פרופ' שמעון ינקלביץ' – יו"ר, ובסדר א-ב: ד"ר ורד אריאל נהרי, פרופ' יערה בר-און,
פרופ' חגית מסר ירון, פרופ' שמעון מרום, פרופ' אהרן צ'חנובר, מר עמוס שפירא

אין לשכפל כל חלק מפרסום זה ללא רשת מראש ובכתב מהפורום להשכלה גבוהה, מלבד לצורך ציטוט של קטעים קצרים במאמרי סקירה ופרסומים תוך ציון מפורש של המקור. הדעות והמסקנות המובאות בפרסום זה הן על דעת משתתפיו. ות המפגש ואינן משקפות בהכרח את דעת בשער ומוסד שמואל נאמן

דו"ח מסכם למפגש מקוון שנערך ב- 28.11.23 בנושא:

**האקדמיה הישראלית למול
המגמות האנטי-ישראליות
והאנטישמיות באקדמיה בעולם
בכלל ובארה"ב בפרט, בעקבות
מתקפת החמאס ב-7.10.23**

יו"ר ומנחה:

פרופ' רבקה כרמי, יו"ר Science Abroad

[קישור להקלטת המפגש](#)

סיכמה: אושרת כץ שחם
ערכה: סימה ציפרפל

תוכן העניינים:

3.....	תמצית
9.....	ברכות
10.....	דברי פתיחה
	פנל ראשון: תמונת מצב - שיקוף המצב בקמפוסים בארה"ב - סטודנטים.ות, סגל והנהלות
12.....	
	פאנל שני: התשתית האידיאולוגית והתיאורטית - אנטי-ישראליות ואנטישמיות, השמאל
19.....	הרדיקלי, הקצנת התקינות הפוליטית, BDS.
	דיון: מה האקדמיה בישראל עושה ויכולה עוד לעשות אל מול המתחולל בקמפוסים בחו"ל
26.....	

מאז החלה המלחמה בעזה ובעקבות טבח השבת השחורה, אנחנו עדים להתגברות תגובות שטנה במעשים ובמלל נגד מדינת ישראל בקמפוסים אמריקאים ובארגונים אקדמיים שונים ברחבי העולם. אלו מגיעים עד כדי הכחשה של מעשי הזוועה של חמאס או לחילופין הצדקתם כתוצאה ישירה מהכיבוש הישראלי המדכא לאורך השנים.

במקרים רבים, ההתייחסות לטבח המזווע בשבת השחורה הינה בלשון נקיה/מכובסת של תקינות פוליטית תוך ניסיון להציג סימטריה אל מול תגובת ישראל למתקפת החמאס ומה שקורה עכשיו בעזה.

אנו עדים, בין היתר, להפגנות סטודנטים בהשתתפות חלק מאנשי הסגל, בהן יש התבטאויות אנטי ישראליות ואנטישמיות חריפות המתייחסות להקמת מדינת ישראל כאקט קולוניאליסטי וקוראות לחיסולה; הצהרות של פרופסורים, ארגונים אקדמיים והנהלות מוסדות הנכנעים ללחץ מתוך הקהילה שלהם, גם בשל תלותם הגוברת במימון מקטאר וממקורות דומים; הטרדות והפחדה של סטודנטים ישראלים ויהודים עד כדי ניסיונות שלא לאפשר להם להשתתף בשיעורים; הצטרפות לתנועת ה-BDS - בקריאה לחרם נגד מדינת ישראל וניתוק היחסים עם האקדמיה הישראלית.

עיקר הפעילות האנטי ישראלית המגיעה לכדי אנטישמיות גלויה, בוטה, אלימה ומסוכנת, באה מתוך, ונתמכת על ידי חוגי השמאל הרדיקלי הנטועים חזק באוניברסיטאות ובמכללות, שם נבנית התשתית האידיאולוגית/תיאורטית להשקפת עולמם והדרך שבה הם רואים את הסכסוך הישראלי פלסטינאי, תשתית שיש לה ממשק עם ההקצנה של גישת התקינות הפוליטית. גופים פלסטינים בקמפוסים מחובקים על ידם ונתמכים בהם. גם להתנהלות ממשלות ישראל ויחסן לשטחים הכבושים ולמציאת פתרון לסכסוך יש השפעה על כך.

כמובן שפעילות זאת מתממשקת עם פעילות תנועת ה-BDS הנטועה חזק באקדמיה האמריקאית וכבר שנים רבות קוראת להחרמת מדינת ישראל בכלל והאקדמיה הישראלית בפרט, כלחץ לסיום הכיבוש.

במפגש עלו השאלות והנושאים הבאים:

- ניתוח המצב העכשווי בקמפוסים האמריקאים בהתייחס למגמות האנטי ישראליות והאנטישמיות.
- מדוע דווקא במוסדות האקדמיים אנחנו עדים להתפרצות חזקה של מגמות אלו?
- בפרט: היכן מוקדי הכוח של השמאל הרדיקלי (לא במפתיע במדעי החברה והרוח), מה היקפם ומה מידת השפעתם בקמפוס כולו?
- האם הדגש הוא על האנטי-ישראליות או שיש מגמות אנטישמיות כשלעצמן?
- מקומו של השמאל הרדיקלי והתשתית האידיאולוגית/תיאורטית שהוא מספק למגמות אלו.
- ההקצנה שחלה בגישת התקינות הפוליטית בקמפוסים באמריקה וההשלכות שלה.
- הממשק עם תנועת ה-BDS והחרמות על מדינת ישראל בכלל והאקדמיה בישראל בפרט, כאמצעי לחץ על מדינת ישראל ומדיניותה ביחס לשטחים הכבושים.
- התמודדות המדינה והתמודדות המוסדות בחו"ל מול מגמות אלו, לרבות בכלים משפטיים (למשל, שלילת ויזה).
- השפעת המימון המתקבל באוניברסיטאות ממדינות המפרץ.
- מהן הסכנות הישירות לאקדמיה בישראל במצב הנוכחי?

- היכן ואיך יכולה האקדמיה בישראל לסייע במאבק זה?

להלן תמצית הפנלים השונים:

פנל ראשון: תמונת מצב – שיקוף המצב בקמפוסים בארה"ב – סטודנטים.ות, סגל והנהלות

פרופ' גיל זוסמן, אוניברסיטת קולומביה

- **אוניברסיטת קולומביה:** ממוקמת בניו יורק ויש בה אוכלוסייה יהודית גדולה ואוכלוסייה בינלאומית. האוניברסיטה מתאפיינת באוריינטציה ליברלית, שמשפיעה על סוג הסגל שנשכר במדעי החברה, במדעי הרוח ובמשפטים. יש לה שיתופי פעולה רבים עם ישראל, כולל מרכז שאמור לקום בארץ ותוכנית משותפת עם אוניברסיטת תל אביב.
- **הסגל:** הסגל מורכב מאנשים שאינם תמיד אוהבי ישראל, אך האנטי-ישראליות לא התפרצה באופן משמעותי, עד לאחרונה. בשבועות שאחרי השבעה באוקטובר היו התבטאויות מאוד קיצוניות של ארגוני הסטודנטים ובעקבותיהם היו גם התבטאויות מאוד קיצוניות של הסגל.
- **הסטודנטים:** הסטודנטים הפלסטינאים והמוסלמים מפגינים באופן פעיל, ומנסים להקים קואליציה עם ארגוני מיעוטים אחרים. ישנן תלונות על הטרדות שחווים סטודנטים יהודיים במעונות. הארגון 'Students for Justice for Palestine' הוא הארגון שדוחף מאחורי הקלעים.
- **הבוגרים:** הבוגרים היהודים מנסים להפעיל לחץ על האוניברסיטה ולעזור לסטודנטים, אך הסטודנטים לא תמיד מרוצים מהאופן שבו הבוגרים מנסים לעזור להם. ישנן יוזמות של בוגרים שלא תמיד מועילות לסטודנטים הנוכחיים.
- **ההנהלה:** הנהלת האוניברסיטה הייתה מאוד ישראלית בעבר אך עם הנשיאה החדשה, שהתחילה את כהונתה בקיץ, המצב השתנה. ההנהלה הוציאה מכתב גינוי לאירועים בקמפוס שהיה רפה וגרם לתהליך להידרדר. הנושא של חופש הדיבור מאוד מקשה, וכדי לעקוף את הקושי המגמה כרגע היא לא להילחם ב-hate speech לפי הגדרתו הפדרלית, אלא למנוע hurtful speech כלומר לדאוג שהסטודנטים לא יפגעו.
- **צעדים קדימה:** אחד הדברים החשובים ביותר הוא לארגן את הסטודנטים והארגונים היהודים, כולל חב"ד, הלל, סטודנטים רפורמים וישראלים שכיום לא עובדים ביחד למען המטרה.

פרופ' רצף לוי, MIT

- **אנטישמיות באוניברסיטה:** פרופ' לוי תיאר את התעוררותו לאנטישמיות ב-MIT בשבועות שלאחר השבעה באוקטובר. הוא הגדיר את MIT ואוניברסיטאות אחרות בארצות הברית כמוסדות שקבלת ההחלטות שלהן נגועה בשיקולים אנטישמיים. ה"אנטישמיות המודרנית" היא אנטישמיות מתוחכמת, שמתחילה בדיונים על הסכסוך הישראלי-פלסטינאי ומסתיימת בדה-לגיטימציה של מדינת ישראל.
- **התנגדות לאנטישמיות:** פרופ' לוי תיאר את ההתנגדות של הסטודנטים היהודים והישראלים לאנטישמיות, ואת התמיכה שהם מקבלים מחברי סגל אחרים. הוא תיאר את ההתארגנות של סטודנטים יהודים וישראלים שמתמודדים עם האנטישמיות וציין, שהסטודנטים היהודים והישראלים משתפים פעולה ופועלים בצורה נחושה ואסטרטגית נגד המגמות האנטישמיות.
- **התנהגות האוניברסיטה:** פרופ' לוי תיאר את ההתמרה של האוניברסיטה למקום שבו האנטישמיות מתקבלת בהבנה. הוא סיפר על התפקיד של האוניברסיטה בחוסר התמיכה

בסטודנטים וחברי הסגל הישראליים והיהודים וציין, שהאוניברסיטה ניסתה להשחיר את המתלוננים ולהציג את הסטודנטים הישראליים והיהודים ככאלה שמגזימים או משקרים.

- **התנכלות פיזית:** פרופ' לוי סיפר על ההתנכלות הפיזית שחוו הסטודנטים היהודים והישראלים בקמפוס, כולל חסימות פיזיות, התפרצות למשרדים של חברי סגל וקרעית תמונות. הוא ציין, שההתנכלות אורגנה על ידי ארגון 'Coalition Against Apartheid' אשר הפר את כללים של MIT, הפריע לשיעורים, ערך הפגנות לא חוקיות, עשה דוקסינג (חשיפת מידע על אדם או ארגון בניגוד לרצונו), וביצע רדיפות אישיות אחר סטודנטים יהודים וישראלים.
- **התמרה של החברה בכללותה:** פרופ' לוי תיאר את התמרה של החברה למקום שבו האנטישמיות מתקבלת בהבנה, ואת התרבות של 'עולם וירטואלי של צדקנות ערכית' שמתפתחת באוניברסיטאות ובחברה המערבית באופן כללי.

פאנל שני: התשתית האידיאולוגית והתיאורטית - אנטי-ישראליות ואנטישמיות, השמאל הרדיקלי, הקצנת התקינות הפוליטית, BDS.

פרופסור מיכל פרנקל

לפי פרופ' מיכל פרנקל, האקדמיה נתונה במצב של משבר עקב תהליכים של השטחה ופופולריזציה של תיאוריות אינטלקטואליות, ובמיוחד בהקשר של אירועי השבעה באוקטובר. היא תיארה תהליך שבו תיאוריות פוסט-קולוניאליות והצטלבותיות משמשות כבסיס לאידיאולוגיה אנטי-ישראלית ואנטישמית, וכיצד השמאל הרדיקלי ותנועות כמו BDS משתמשים בהן לקידום אג'נדות פוליטיות. היא ביקרה את הקצנת התקינות הפוליטית והצביעה על הצורך בחזרה לעומק אינטלקטואלי ולהבנה מורכבת של המציאות.

פרופ' פרנקל קראה לאקדמיה להתמודד עם ההשטחה הזו ולשמור על עומק החשיבה והמחקר. היא הזהירה כי הניאו-ליברליזציה של האקדמיה, שמעודדת פופולריות ("לייקים") על חשבון עומק התוכן, מזיקה ליושרה האקדמית ולתפקידה של האקדמיה בחברה. היא הדגישה את החשיבות של חשיפה לפרטים ולעומק של העבודה האקדמית, וקראה לקהילה האקדמית לעמוד בפני האתגרים האלה ולקדם דיון מעמיק ומורכב.

פרופסור יעל שטרנהל

לפי פרופ' יעל שטרנהל, השיח האמריקאי על קולוניאליזם משפיע על התפיסה של הסכסוך הישראלי-פלסטיני. היא תיארה את המאבקים התרבותיים וההיסטוריים בארה"ב שמתמקדים בשאלה, אילו כוחות מניעים את ההיסטוריה - דמוקרטיה וחירות או גזענות ודיכוי? היא ציינה, שנעשית השלכה של שיח הקולוניאליזם על הסכסוך במזרח התיכון, תוך השוואה לכיבוש האירופאי באמריקה ולעבדות, והצגה של הפלסטינים כקורבנות של דיכוי דומה.

בנוסף, פרופ' שטרנהל דיברה על התפיסה הנוכחית של ישראל בעולם כמדינה שאינה חותרת לשלום ומתנגדת לחירות הפלסטינית, תוך כדי ניהול סכסוך וללא אימוץ פתרונות. פרופ' שטרנהל הזהירה כי ישראל יכולה לאבד תמיכה בינלאומית עקב תדמית זו, וקראה להבנה עמוקה יותר של המציאות המורכבת והדרך בה היא נתפסת מחוץ לישראל.

דיון: מה האקדמיה בישראל עושה ויכולה עוד לעשות אל מול המתחולל בקמפוסים בחו"ל

בפתח הדברים תיארה **פרופ' מיכל נאמן** תחושה של אי-נוחות ותסכול מהתנהגותם של ארגונים מדעיים בינלאומיים בהקשר למצב בישראל, ומחוסר התגובה המספקת שלהם לאירועי השבעה באוקטובר, במיוחד בהשוואה לתגובותיהם לאירועים אחרים בעולם.

פרופ' נאמן וקבוצת Oct 7th Academic work group שיזמה, מתמודדים עם הלך רוח זה, בין השאר, באמצעות עצמות ומכתבים פתוחים (אותם ניתן למצוא באתר 'בשער'), תהליך המעורר מודעות, הזדהות ועשייה בקרב חברי האקדמיה והקהל הרחב.

פרופ' גיל זוסמן התייחס למתח שבין ישראל לקהל האקדמי הבינלאומי. הוא ציין שיש תחושה של התרחקות של קהלים מסוימים מישראל, כמו הפרוגרסיביים ויהדות ארצות הברית, וכי מצב זה מצריך טיפול ארוך טווח. הוא ציין שאחת הסיבות לכך היא ארגונים המתנהלים לפי מדיניות של "Diversity, Equity and Inclusion (DEI), מדיניות שלא מצליחה להתמודד עם המציאות המורכבת של הסכסוך הישראלי-פלסטיני. פרופ' זוסמן ציין שיש מוכנות בקרב פקולטות מסוימות, כמו הנדסה ומנהל עסקים, לחזק את הקשרים עם ישראל, ושמדובר בהזדמנות להגביר את המודעות לישראל בקרב הקהל האקדמי הספציפי הזה.

פרופ' זוסמן ציין שארגון 'הילל' היה אמור לארגן ולאחד את הסטודנטים היהודים. הארגון, שעוסק בשגרה בארגון ארוחות ואירועים חברתיים, לא הצליח להתמודד עם המציאות המורכבת של הסטודנטים היהודים בקמפוסים.

פרופ' רצף לוי זיהה שני מסרים עיקריים שחשוב להעביר:

- 1. המאבק האידיאולוגי:** פרופ' לוי טען שהמאבק אינו רק בין ישראל לפלסטינים, אלא הוא חלק מעימות גדול יותר בין האסלאם הקיצוני לתרבות המערבית הדמוקרטית. הוא הדגיש, שחשוב להבין את ההבדלים האידיאולוגיים, ולהציג את הסכסוך בקונטקסט רחב יותר.
- 2. חופש הביטוי והזכות לא להקשיב:** פרופ' לוי טען שחופש הביטוי כולל גם את הזכות לא להקשיב. הוא ביקר בדבריו את הרעיון של חופש ביטוי מוחלט וציין, שכל אדם יכול לבחור אם להקשיב לדעות שאינן רוצה לשמוע או להתעלם מהן.

פרופ' לוי הציע להתמקד בהעברת המסרים הללו כדי להבין את המציאות המורכבת שבה נמצאת האקדמיה הישראלית, ולחזק את התמיכה וההבנה בקרב הקהל הבינלאומי. הוא הדגיש את החשיבות של הצגת העמדה הישראלית באופן ברור ומנומק, תוך קידום דיאלוג פתוח ובונה.

פרופ' מיכל פרנקל קראה לקהילה האקדמית להיות מודעת ומעורבת בדיונים על נושאים חברתיים ופוליטיים. היא הדגישה את החשיבות של חופש הביטוי והצורך להיות מדויקים ומעמיקים בטיעונים. פרופ' פרנקל הזהירה מפני הסכנה שבהצגת עמדות פשטניות, ועודדה שימוש במחקרים מורכבים ובשיח אינטלקטואלי עמוק כדי לקדם הבנה ודיאלוג. היא גם ביקשה לשמור על דיאלוג מורכב ולא לוותר עליו בשם נוחות או פופולריות.

פרופ' יעל שטנהל סיפרה על התמודדותה עם המציאות המורכבת של הסכסוך הישראלי-פלסטיני. היא תיארה את עצמה כאישה שמאלנית, אידיאולוגית, מחויבת וקונסיסטנטית, שמאמינה בשלום. הקולנות שלה בחו"ל מעריכים את העמדה שלה ומבינים את המצב הקשה שבו היא נמצאת. היא ציינה שהיא מאמינה שיש מקום לשיח ושהשיח לא צריך להיות רק של הסברה, אלא גם שיח מהותי של

התמודדות עם המציאות. היא המליצה להביע אמפתיה לסבל הפלסטיני, להכיר במה שקורה בעזה, ולהציב את ישראל כחלק מהפתרון, ולא כמי שרואים את המציאות באופן חד-צדדי ולא מורכב.

הנקודות לפעולה (action items) שעלו מהדיון הן:

- פעולות וולונטריות, כגון Oct 7 Academic work group, המתמקדות בעצומות ובמכתבים פתוחים, יכולות לסייע לייצר שיח מורכב יותר בקמפוסים בעולם.
- האנשים העובדים במשרדי ה-Diversity, Equity and Inclusion אינם מודעים מספיק לקשר בין אנטי-ציונות לאנטישמיות והם תומכים בדעות אנטי ישראליות. הם לא רואים ביהודים אוכלוסייה שצריך להכניס לתוך מנגנוני ההכלה ולטפל בה. כניסה של ארגונים יהודים לתוך משרדים כאלה תעזור להרגיע את השטח ולחזק דברים.
- כדאי לאוניברסיטאות ישראליות להגדיל את שיתוף הפעולה עם פקולטות שבהן האנטישמיות מורגשת פחות (בחלק מהאוניברסיטאות), כמו פקולטות להנדסה או מנהל עסקים.
- חשוב לדחוף את הארגונים היהודיים לעבוד יחד. ארגון הלל היה אמור לארגן אותם אבל הוא לא ערוך למצב חירום ולהתמודדות עם מורכבויות מסוג זה.
- כדאי להדהד את המסר, שהמאבק לא בהכרח קשור לעימות בין ישראל לפלסטינים, אלא יותר לעימות בין האסלאם הקיצוני המנסה להשליט את דרכו על התרבות המערבית הדמוקרטית שדוגלת בזכויות אזרח.
- מסר נוסף שכדאי להדהד בתוך האוניברסיטאות הוא, שחופש הביטוי חייב להגיע עם החופש לא להקשיב ולא להשתתף בדיון. לסטודנט או איש סגל באוניברסיטה יש את הזכות ללמוד ולבצע מחקר בלי להיות מוכרח להקשיב לדברים שהוא לא רוצה להקשיב להם ושהם לא במסגרת פעילויות מוגדרות של מחקר והוראה.
- אחד הדברים שיכולים לעזור זה לגבות מחיר אישי מכל מי שמשתתף בפעילויות אנטישמיות. המחיר יכול להתבטא בקריירה, ביכולת ההשתכרות וביכולת למצוא עבודה. זה יכול להשפיע על הרוב הגדול של המוחים, שהם למעשה בורים, והסכנה לתשלום מחיר אישי תגרום להם לא לצאת החוצה ולשבת בשקט.
- למרות הציניות, יש מקום לגרום לאוניברסיטאות להבין, שפעילות אנטישמית פוגעת במטרות העסקיות שלהן דרך התקשורת ודרך התורמים. מדובר בעסק לכל דבר, ופגיעה בו בצורה יעילה תגרום לו לשנות כיוון.
- לחוקרים הביקורתיים יכול להיות תפקיד חשוב מעצם העובדה שיש מי שמקשיב להם דווקא בגלל הביקורתיות. הם יכולים להציג עמדות מורכבות ומלאות ניואנסים, ולתקוף את העמדה הלא מורכבת על ידי שיח אינטלקטואלי אמיץ, שימוש בעובדות, ושימוש בשפה שבה מדברים אלו שמנסים להשתיח את השיח במטרה להזים את טיעוניהם.

תוכנית המפגש ומהלך הדיון

המפגש התקיים ביום שלישי, ה-28 בנובמבר 2023 | 19:00-21:00 | בזום

תוכנית המפגש והדוברים.ות (בסדר א-ב):

ברכות ודברי פתיחה:

ד"ר **ורד אריאל נהרי**, מנכ"לית "בשער"

פרופ' **שמעון ינקלביץ**, יו"ר פורום השכלה גבוהה

מנחה: פרופ' **רבקה כרמי**, יו"ר ScienceAbroad

תמונת מצב - שיקוף המצב בקמפוסים בארה"ב - סטודנטים.ות, סגל והנהלות

פרופ' **גיל זוסמן**, המחלקה להנדסת חשמל והמחלקה למדעי המחשב, אוניברסיטת קולומביה

פרופ' **רצף לוי**, בית הספר לניהול על שם סלואן, אוניברסיטת MIT

התשתית האידיאולוגית והתיאורטית - אנטי-ישראליות ואנטישמיות, השמאל הרדיקלי, הקצנת התקינות הפוליטית, BDS.

פרופ' **מיכל פרנקל**, המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה, האוניברסיטה העברית

פרופ' **יעל שטרנהל**, החוג להיסטוריה כללית והחוג לספרות אנגלית ולימודים אמריקניים, אוניברסיטת תל אביב

דיון: מה האקדמיה בישראל עושה ויכולה עוד לעשות אל מול המתחולל בקמפוסים בחו"ל

בהשתתפות כל הדוברים.ות ושאלות מהקהל

מגיבה: פרופ' **מיכל נאמן**, מכון ויצמן, מובילת יוזמת 'Oct 7 Academic work group'.

ברכות

ורד אריאל נהרי

ד"ר ורד אריאל-נהרי, בוגרת אוניברסיטת תל אביב במדעי המדינה, מוסמכת האוניברסיטה בספרות ובעלת תואר דוקטור מהחוג לספרות עברית באוניברסיטת תל-אביב. בנוסף, היא בעלת תואר מוסמך במנהל עסקים.

השבעה באוקטובר, הוא קו שבר בהיסטוריה של מדינת ישראל ושל העם היהודי. ישראל והעם היהודי נמצאים תחת מתקפה בקנה מידה עולמי. בעולם עולים גילויי אנטישמיות נוראים: שמחה לאיד על חטופים ותינוקות שנרצחו, הפגנות, שלטים, התבטאויות ברשתות חברתיות, חילול בתי קברות, תלישת מודעות חטופים, הצדקת הטבח, הקטנה וצמצום עד כדי העלמה שלו, ובעיוות בלתי נתפס של עובדות.

אין לנו ציפיות ממדינות עוינות, אבל ההלם והזעזוע שלנו מגיעים בגלל שהתמונות וההתבטאויות הארסיות מכולן מגיעות ממעוזי הליברליזם המערבי. אחת הזירות הרועשות והגועשות בהן מתחוללת המלחמה היא זירת האקדמיה. זה קורה ברחבי העולם המערבי, מאוסטרליה ועד אירופה וכמובן ארצות הברית, גם ברמת ההצהרות הרשמיות של מוסדות וארגונים אקדמיים וגם ברמת המתחולל בקמפוסים עצמם. מה שמתרחש שם נותן הצצה מדאיגה מתמיד להלך הרוח של לפחות חלק משמעותי מהאליטות האינטלקטואליות כיום, ושל הדורות הבאים של אותן אליטות, אלה שיהיו הפרופסורים והפרופסוריות באקדמיה, הבכירים והבכירות בממשל, בתקשורת ובכל מקום.

אנחנו ב'בשער' לקחנו על עצמנו להוביל מאבק בחזית האקדמית. אנחנו משיבים למוסדות ולגופים אקדמיים על ההצהרות הפומביות שלהם בנושא מתקפת החמאס. אנחנו יוצאים נגד הסימטריה בין הטבח הרצחני של החמאס לבין תגובת ישראל, הניטרליות לכאורה שלמעשה מצדיקה את התוקפן, יוצאים נגד עיוותי עובדות ונגד העלמתו המוחלטת של הטבח ושל ארגון הטרור חמאס מהשיח.

את רוב התוצרים של המלחמה שלנו ניתן למצוא באתר '[בשער](#)'. ניתן למצוא שם את ההתבטאויות של המוסדות והגופים השונים ואת התשובות של בשער להתבטאויות אלו. כמו כן, בשיתוף עם קבוצת 7-October Academic Work Group, שמובילה פרופסור מיכל נאמן, ניתן להגיע לעמוד באתר אשר בו מרוכזות עצומות הקשורות לאקדמיה שניתן לחתום עליהן, וכן עמוד ובו הכרת תודה למוסדות שכן נקטו עמדה נחרצת נגד הטבח, ועמדו לצד ישראל בשעה הקשה.

המפגש הנוכחי מתקיים במסגרת פעילות הפורום להשכלה גבוהה של 'בשער' ומוסד שמואל נאמן בטכניון, הפעם בשיתוף עם Science Abroad. המפגש הוא לא חלק מהסדרות השנתיות הרגילות, אלא תגובה של הפורום למציאות של הימים האלה.

פרופסור שמעון ינקלביץ'

פרופסור ינקלביץ' הוא פיזיקאי, שימש ראש בית הספר לפיזיקה, סגן רקטור ורקטור באוניברסיטת תל אביב, בה גם הקים את אוניברסיטת תל אביב לנוער ובמשך 20 שנה עמד בראשה. כמו כן, היה חבר בוועדה לתכנון ולתקצוב של המועצה להשכלה גבוהה. על עבודתו המדעית זכה בפרסים רבים, בהם פרס הומבולדט על שם ליזה מייטנר ופרס ויצמן למדעים מדויקים.

הפורום להשכלה גבוהה של עמותת "בשער – קהילה אקדמית למען החברה בישראל" ומוסד שמואל נאמן שליד הטכניון, הוא הפלטפורמה שבעזרתה אנחנו נדרשים לסוגיות יסוד, ערכים, סיכונים ואתגרים של ההשכלה הגבוהה בבית האקדמי פנימה ומול החברה, ומלבנים אותן. במסגרת זאת, אנחנו מקיימים דיוני עומק, מציפים קשיים ואתגרים, ומבקשים לבחון דרכים להתמודד איתן ולגבש תובנות שאותן ניתן להציג לאנשים וגופים רלוונטיים.

נושא המפגש: האקדמיה הישראלית מול מגמות האנטי ישראליות והאנטישמיות באקדמיה, בעולם בכלל ובארצות הברית בפרט, בעקבות מתקפת השבת השחורה של חמאס בשביעי באוקטובר, הינו נושא מרכזי וחשוב ביותר, שנמצא בימים אלו במרכז המאבק על דעת הקהל בעקבות המלחמה שבין ישראל וחמאס, מלחמה שבאה בעקבות הטבח המזווע הלא אנושי של השבת השחורה.

מדובר בתהליכי עומק שהחלו כבר קודם באקדמיה האמריקאית, שמשפיעים גם על החברה האמריקאית וגם על המערכת הפוליטית בה, בפרט במפלגה הדמוקרטית, כולל תנועת ה-BDS שנטועה חזק באקדמיה האמריקאית וכבר שנים רבות קוראת להחרמת מדינת ישראל בכלל והאקדמיה הישראלית בפרט.

כל התהליכים האלו הגיעו לשיאם בימים אלו, ומתעצמים ככל שהמלחמה בעזה מתרחבת וממדי הפגיעה באוכלוסייה האזרחית בהרס והאסון ההומניטרי מתעצמים.

מאז החלה המלחמה בעזה אנחנו עדים לתגובות מתגברות של שטנה, במעשים ובמלל, נגד מדינת ישראל בקמפוסים האמריקאים ובארגונים אקדמיים שונים ברחבי העולם. אלו מגיעים עד כדי הכחשה של מעשי הזוועה של חמאס, או לחילופין, הצדקתם כתוצאה ישירה מהכיבוש הישראלי המדכא. לעיתים ההתייחסות לטבח המזווע מבוטאת בלשון נקייה ומכובסת של תקינות פוליטית, תוך ניסיון להציג סימטריה אל מול מה שקורה עכשיו בעזה. כל אלה באים לידי ביטוי, בין היתר, בהפגנות סוערות של סטודנטים בהשתתפות אנשי סגל, בהן יש התבטאויות חריפות שמתייחסות להקמת מדינת ישראל כאקט קולוניאלי וקוראות לחיסולה, בהצהרות מעוותות וחד צדדיות של פרופסורים, בארגונים אקדמיים והנהלות מוסדות שנכנעים ללחץ מתוך הקהילה שלהם, גם בגין תלותם הגוברת בכספים ממדינות

המפּרָץ הערביּות, בהטרדות והפחדה של סטודנטים ישראלים ויהודים עד כדי ניסיונות שלא לאפשר להם להשתתף בשיעורים, בקריאה לחרם נגד מדינת ישראל, ובניתוק היחסים עם האקדמיה הישראלית.

הפעילות האנטי ישראלית המגיעה לכדי אנטישמיות גלויה, בוטה, אלימה ומסוכנת באה מתוך ונתמכת על ידי חוגי שמאל רדיקלי, שנטועים חזק באקדמיה האמריקאית, בעיקר במדעי החברה והרוח, שם נבנית התשתית האידיאולוגית, התיאורטית, אם תרצו, להשקפת עולמם והדרך שבה הם רואים את הסכסוך הישראלי-פלסטיני, תשתית שיש לה ממשק עם ההקצנה של גישת התקינות הפוליטית.

אספקטים של התנהלות ישראל בשטחים הכבושים, הקצנה של מגמות לאומניות, דתיות ומשיחיות בחברה הישראלית, והצהרות קיצוניות של פוליטיקאים ישראלים שופכים שמן על המדורה.

תמונת המצב של המתרחש בקמפוסים האמריקאים מדאיגה ומסוכנת, בייחוד, כפי שכבר נאמר, כאשר אנחנו רואים שכל זה קורה באוניברסיטאות העילית המכשירות את הדור הצעיר, שבתוך מספר שנים לא רב יעמוד בכל הצמתים החשובים של החברה והממשל בארצות הברית. השמאל הרדיקלי, על ההקצנה שלו, נותן את הבסיס והרקע אינטלקטואלי למגמות אלו.

הערכים והאתוס האקדמי אמורים לקדש שיח חופשי ופתוח שמבוסס על הכרת ובחינת העובדות והתמודדות עם מורכבויות. זה לא מה שקורה בקמפוסים. מה שאנחנו רואים זה ניסיון להשליט חשיבה אחת שנטועה בתקינות פוליטית מוקצנת, שכל מי שמנסה לערער עליה מוקע כבוגד. אין ראייה של מורכבות הסכסוך הישראלי-פלסטיני ואירועי המפתח בו. יש ראייה חד צדדית וצדקנית בשחור לבן. כאשר ישראל, מעצם היותה חזקה, כולה שחור, והפלסטינאים, שהם החלשים, שזכויותיהם נרמסות, ולא חשוב מה יעשו, הם יהיו תמיד לבן.

היחס לישראל הוא כשלוחה קולוניאליסטית מערבית. בגלגולה החדש של האנטי-ישראליות והאנטישמיות, מבית מדרשו של השמאל הקיצוני, הישראלים והיהודים תומכי ישראל נתפסים כמייצגים של כל חטאי המערב, ובפרט של עליונות לבנה.

כל הנושאים האלה יעלו בכנס היום ותעלה השאלה החשובה, כיצד ניתן להתמודד איתם ומה עושה האקדמיה בישראל, שיש לה, כפי שכולנו יודעים, קשרים חזקים עם מוקדים שונים בעולם האקדמי האמריקאי.

פנל ראשון: תמונת מצב - שיקוף המצב בקמפוסים בארה"ב - סטודנטים.ות, סגל

והנהלות

פרופ' רבקה כרמי

פרופסור כרמי היא הפאת ילדים וגנטיקאית רפואית. לשעבר דיקנית הפקולטה למדעי הבריאות באוניברסיטת בן גוריון, ונשיאת האוניברסיטה במשך כ-13 שנים, במהלך כיהנה כיו"ר ור"ה. משמשת היום כנשיאת האקדמיה הלאומית לרפואה מדעית שליד האר"י ויו"ר ScienceAbroad וכן חברת ועדות לאומיות וציבוריות, ודירקטוריות בחברות טכנולוגיה רפואית ובארגונים חינוכיים וחברתיים.

טבח השבת השחורה פתח חזית מלחמה בעזה ולוחמה בגבול הצפון, אבל בנוסף נפתחה ברחבי העולם הפיזי והמקוון כאחד, ובאופן מיוחד בקמפוסים בארצות הברית, חזית חסרת תקדים בהיקפה ובממאירותה של תגובות שנאה כלפי ישראל ואנטישמיות בוטה.

מתגובתם הרפה של נשיאות ונשיאי אוניברסיטאות לאירוע של הטרור המזווע שארע בשבעה באוקטובר ועד להפגנות המוניות ואלימות הקוראות בפועל למחיקתה של ישראל מהמפה, והנתמכות לא אחת על ידי חברי סגל, מצאו עצמם ישראלים ויהודים, סטודנטים, פוסט דוקטורנטים וחוקרים באוניברסיטאות, נאבקים ברשתות ובשבילי הקמפוסים וחרדים, כן, חרדים לביטחונם האישי והביטחון של המשפחות שלהם.

הפאנל הראשון ייתן שיקוף מצב בקמפוסים בארצות הברית, הן ברמת הסטודנטים והן ברמת הסגל והנהלות.

פרופ' גיל זוסמן

פרופ' גיל זוסמן קיבל את הדוקטורט שלו בהנדסת חשמל מהטכניון ולאחר פוסט דוקטורט ב-MIT הצטרף בשנת 2008 לאוניברסיטת קולומביה בניו יורק. הוא פרופסור וסגן ראש המחלקה להנדסת חשמל ויש לו גם מינוי במחלקה למדעי המחשב. תחומי המחקר שלו הם רשתות מחשבים, רשתות אלחוטיות ושמידות רשתות. הוא חבר ה-IEEE שזכה במספר פרסים ושימש בתפקידים בכנסים ובכתבי עת בתחום.

אוניברסיטת קולומביה נמצאת בניו יורק, קרוב מאוד לכל אמצעי התקשורת, ולכן היא במרכזו של כל העניין. זה מוסד שהוא במקור מוסד מאוד ליברלי וזה משפיע גם על סוג הסגל שנשכר באוניברסיטה, בתחומי מדעי החברה, מדעי הרוח ומשפטים, לאורך השנים. יש באוניברסיטה אוכלוסייה יהודית מאוד גדולה לצד אוכלוסייה גדולה של מה שנקרא סטודנטים בינלאומיים.

באופן היסטורי, זו אוניברסיטה שיש לה הרבה מאוד שיתופי פעולה עם ישראל. יש מרכז שאמור לקום בארץ כתוכנית משותפת עם אוניברסיטת תל אביב. מבחינת ההנהלה והמערכת זו אוניברסיטה שמאוד מחוברת לארץ.

להלן תיאור המצב בחלוקה לסגל, סטודנטים והנהלה:

סגל

למרות הדימוי האנטי ישראלי, בפקולטה להנדסה ומדעי המחשב לא באמת הרגשנו במשך השנים את האנטי ישראליות בקמפוס. ידוע שבמחלקות האלה יש אנשים שהם 'לא אוהבי ישראל', אבל איכשהוא זה לא התפרץ.

בשבועות האחרונים, אחרי השבעה באוקטובר, היו התבטאויות מאוד קיצוניות של ארגוני הסטודנטים, ובעקבותיהם היו גם התבטאויות מאוד קיצוניות של הסגל. יצא מכתב שנחתם על ידי מעל ל-150 חברי סגל, רובם ממדעי הרוח ומדעי החברה, שתמך בהתבטאויות בלתי מתקבלות על הדעת של סטודנטים. מהצד השני, יצא גם מכתב של 500 חברי סגל, רובם מהנדסה, מדעים, בית הספר לרפואה ובית הספר למנהל עסקים, שתומך מאוד בישראל, אבל זה עבר די מתחת לרדאר, כי בסופו של דבר הצד הקיצוני הוא הצד שבולט.

מעבר לכך, יש מאחורי הקלעים לחץ על ההנהלה מכל הכיוונים.

החלק המוזר בהתבטאויות של חברי הסגל שאפשר לקרוא להם פרו פלסטינאים הוא, שזה הכול תחת האצטלה של חופש ביטוי, שהוא משהו מאוד חשוב בארצות הברית. מצד שני, אנחנו באוניברסיטה שהיא מאוד פוליטיקלי קורקט. יש הרבה מאוד דברים שאני, כחבר סגל פה, לא יכול להגיד, וזה מאוד מקובל שאני לא יכול להגיד אותם. אבל להיות אנטי ציוני זה משהו מאוד מקובל תחת חופש ביטוי. להיות אנטי מקסיקני, למשל, פירושו שתוך שלוש שעות אני מאבד פה את המשרה שלי. במילים עדינות, התירוץ של חופש הביטוי פה הוא מאוד חזק בצד של חברי הסגל, זה גם משפיע על איך שהסטודנטים מתנהגים.

סטודנטים

מהצד של הסטודנטים היו הפגנות פרו-פלסטין ובעקיפין פרו-חמאס, וזה מתחבר לזה שהם הצליחו לייצר קואליציה עם כל מיני ארגוני מיעוטים שלא באמת מתחברים אליהם, לפחות מהבחינה הלוגית. Black Life Matters וארגונים אחרים התחברו לארגונים הפלסטינאים האלה, כל מיני ארגונים שונים ומשונים ברחבי הקמפוס שאין להם אינטרסים שמתאחדים עם הסיפור הפלסטינאי. זו בעיה היסטורית

של מדינת ישראל, לא בשבועיים או השלושה האחרונים, אלא לאורך שנים. יש מפגנים אסייתיים ומפגנים לבנים שהתחברו אליהם בכל מיני צורות, והם עשו עבודה טובה בתחום הזה.

צריך לציין משהו שלא רואים הרבה בטלוויזיה: עם כל הפגנה כזאת של הפלסטינאים יש גם הפגנות נגד של הארגונים היהודים בקמפוס. אם נדבר על מה אפשר לעשות הלאה, הארגונים היהודים של הסטודנטים לחלוטין לא ערוכים למצב הזה. היו הפגנות ואירועי תגובה, אבל זה הכול מתנהל בצורה מאוד מאוד חובבנית. למדינת ישראל יש הרבה ארגונים שלכאורה אמורים לתמוך בזה כמו משרד התפוצות, הסוכנות היהודית וכן הלאה, אבל לא נראה שהם שעושים את המאמץ בכיוון הנכון.

מעבר להפגנות, הדברים שבאמת מטרידים זה הטרדות של סטודנטים במעונות. יש סטודנטית שדפקו לה על הזלת באחת בלילה ורצו לדבר איתה על הסכסוך הישראלי פלסטינאי, דברים בסגנון הזה, שהם באמת תופעות בעייתיות.

לא היו תקיפות פיזיות של סטודנטים על ידי סטודנטים. היו אנשים שנכנסו לקמפוס בהתחלה, אבל אחרי כמה אירועים כאלה סגרו את הקמפוס, ומאז לפחות לא היו תקיפות פיזיות של סטודנטים. רוב הסטודנטים שמתלוננים על הטרדה מסוג זה הם ברמת התואר הראשון. התלונות של הסטודנטים לתארים מתקדמים זה דרך כל מיני איגודים ודברים כאלה. מי שבאמת נחשף לבעיות זה הסטודנטים לתואר ראשון שבאמת נראים יהודים או שברור שהם ישראלים.

ארגון Students for Justice for Palestine הוא הארגון שדוחף את כל האופרציה הזאת מאחורי הקלעים. זה ארגון שבברנדייס ובאוניברסיטת קולומביה הצליחו להוציא אותו מחוץ לחוק לשבועות הקרובים. זה הישג מאוד גדול. זאת האוניברסיטה היחידה מה- Ivy League שאמרה שארגון Students for Justice for Palestine לא יכול להמשיך לפעול בשבועות הקרובים. יש לחץ מאוד גדול על האוניברסיטה, כולל מפוליטיקאים ברמה הפדרלית, להחזיר את הארגון חזרה לפעולה. אם אפשר היה לעזור לאוניברסיטה לשמר את האיסור, זה היה מוריד את הלחץ. זה לא ארגון חיובי, הוא מנוהל בכל מיני צורות ברמה הארצית, ומטרתו היא ברורה. זה לא ארגון שתורם לנו או שתורם לאווירה פה בקמפוס.

נקודה נוספת: יש פעילות מאוד ערה של הבוגרים, בעיקר הבוגרים היהודים, לנסות ולהפעיל לחץ על האוניברסיטה ולנסות לעזור לסטודנטים. אף אחד לא באמת מנהל את הבוגרים האלה, יש כל מיני יוזמות מסוגים שונים ומשונים. הסטודנטים היהודים לא בדיוק מרצים מהאופן שבו הבוגרים מנסים לעזור להם, למשל הם הסתובבו באוניברסיטה במשאיות עם שמות של סטודנטים שחברים בארגונים הפלסטינאים; לא תמיד השמות היו השמות הנכונים וסטודנטים מהצד הפלסטינאי או המוסלמי תבעו

את המשאיות האלה. זה לא תמיד באמת מביא תועלת לסטודנטים הנוכחיים, אבל אין להם שום שליטה על מה שבוגרי האוניברסיטה עושים.

הנהלה

היסטורית, ההנהלה פה הייתה מאוד ישראלית. יש פה נשיאה חדשה שהתחילה בקיץ, הדבר הזה קרה בשביעי לאוקטובר, אני לא חושב שהיא הבינה מאיפה זה נפל עליה. אני אניד את זה במילים הכי עדינות שאני יכול, יצא איזשהו מכתב תגובה, אבל לא מכתב תגובה מאוד תקיף ואני חושב שזה התחיל לדרדר את התהליך ומשם הדברים, רק הידרדרו. אני לא חושב שיש שם איזה שהוא רצון רע. אני חושב שהיה בהתחלה איזהשהוא חוסר הבנה לאן הדברים הולכים. אני חושב שעכשיו הם כן מנסים לעשות את מה שנכון, אבל ההיתקלות הזאת בסיפור הזה של חופש הביטוי, שזה אלמנט מאוד מאוד חשוב פה, בקמפוס ובארצות הברית, זה משהו שהוא מאוד קשה.

כרגע, הרבה אנשים פה מנסים במקום לנסות לעצור את מה שנקרא ה-hate speech, שזו הגדרה פדרלית, לעצור את ה-hurtful speech ברמה של איך אנחנו מונעים בכל האמצעים האפשריים מהדברים האלה לפגוע בסטודנטים שלנו ובבריאות הנפשית שלהם. אני חושב שעם זה האוניברסיטה יכולה לעבוד.

מבחינת צעדים קדימה, אחד הדברים הכי חשובים פה זה איכשהו לארגן את הסטודנטים היהודים. יש את היהודים של חב"ד ואת היהודים של הלל, והסטודנטים הרפורמים והישראלים, והם לא כולם עובדים יחד לצורך המטרה.

פרופסור רצף לוי

פרופ' רצף לוי – בית ספר לניהול על שם סלואן באוניברסיטת MIT בבוסטון. פרופ' לוי הגיע לאקדמיה לאחר שירות של מעל 11 שנים בצה"ל כקצין מודיעין. הוא מומחה לניהול סיכונים ותכנון ואופטימיזציה של מערכות מורכבות הפועלות בתנאי חוסר ודאות, תוך שימוש במתודולוגיה בכלים מתקדמים של ניתוח נתונים ובינה מלאכותית בתחומים כמו מערכות בריאות, מזון וחקלאות. יצור ובטיחות של תרופות ביולוגיות.

אני ב-MIT מ-2016. אודה על האמת שמעולם, עד לשבועות האחרונים, לא נתקלתי אישית באנטישמיות. אני גם די עיוור לכל נושאי הדת, גזעים ולאומים. כשזה נוגע לסטודנטים, היו לי סטודנטים מלבנון, מקטר וממרוקו, יש סטודנטים לשעבר שהיום חברי סגל, כולל ממרוקו, מוסלמים, הינדו, מכל דת, נשים, גברים, אני פשוט הייתי עיוור לדבר הזה. וההתערורות לתוך השבועות האחרונים הייתה די מטלטלת.

אני חושב שהסימן המתריע הראשון היה, שאף אחד באוניברסיטה אפילו לא חשב שצריך לבדוק מה שלום הסטודנטים או החברי הסגל הישראלים והיהודים. זה דבר שלא עלה בדעתו של אף אחד. ב-MIT 3% מהסגל הם ישראלים, ואני מניח שבאזור 15%-20% מהסגל זה יהודים. אחת התובנות שחייבים להגיד אותן בצורה ברורה, ואני לצערי אומר את זה בלב שבו, גם על האוניברסיטה שלי וגם על האוניברסיטאות האחרות המובילות בארצות הברית, מדובר כרגע במוסדות אנטישמיים. וככה צריך לחשוב עליהם, במובן הזה שהם נשלטים וקבלת ההחלטות שלהם נשלטת על ידי רעיונות אנטישמיים.

אני רוצה לפרט; מה שראינו ב-MIT היה ארגון סטודנטים אחר שנקרא ה-Coalition Against Apartheid, שמיד עם הטבח פרסם מודעות תמיכה בטבח והצדקה בטבח. הארגון הזה ממשיך לפעול ולארגן הפגנות שבהן באופן תדיר נאמרות אמירות אנטישמיות כמו From the river to the sea, globalize intifada וכו'. הארגון הזה הפר פעם אחר פעם את הכללים של MIT, הפריע לשיעורים, עשה הפגנות לא חוקיות, עשה דוקסינג ורדיפות אישיות לסטודנטים יהודים וישראלים, דיי השליט אווירה של טרור מבחינת היהודים והישראלים בקמפוס. אני אניד יותר מזה, הארגון הזה הוא לא רק ארגון סטודנטים, אני חושב שהוא נתמך על ידי קבוצת חברי סגל לא קטנה שמתדרכת אותו. להבנתי, הם גם מתדרכים אותו, תומכים בו מאחורי הקלעים, מאפשרים את הפעילות שלו, מקדמים את הפעילות שלו ומשתמשים במה שאני קורא 'אנטישמיות מתוחכמת'.

מהי אנטישמיות מתוחכמת? לצורך העניין, אני חושב שכולנו נסכים שהסכסוך הישראלי-פלסטיני הוא מורכב. אני מניח שרובנו לא נחשוב שהצד הישראלי מושלם, אבל כשמישהו מדבר על המצב בעזה והוא רק מאשים את ישראל, והוא לא מדבר למה אנחנו בסיטואציה הזו ועל העובדה שחמאס כרגע משתמש באוכלוסייה כמגן אנושי ואחראי למוות הזה לפחות כמו כל גורם אחר, בעיניי זו אנטישמיות מודרנית. היא מתוחכמת, היא לכאורה תחת חופש הביטוי והיא יוצרת דה-לגיטימציה של מדינת ישראל, של ישראלים ושל יהודים.

כשאני היום מסתכל על MIT, אז יש לנו ארגון כזה, שממשיך לפעול תחת השם של MIT, ה-MIT-CAA עם תמיכה כספית של MIT.

יותר מזה, יש ב-MIT קצינת DEI שזה Diversity, Equity & Inclusion (גיוון, שוויון והכלה), שביום הטבח ובימים אחריו תמכה בטבח, הכחישה אלמנטים מהטבח, ודגלה בחוסר הלגיטימציה של מדינת ישראל להתקיים. לא רק שהיא מועסקת עדיין ב-MIT אלא היא מטפלת גם במפגינים האלה וגם בסטודנטים היהודים במחלקה שלה.

הנהגת הארגון מסרבת באופן עקבי לדבר על הדברים בצורה ראויה. זה התחיל מ-escalating violence in Israel and Gaza ואחרי זה נמשך. יש בקמפוס כל מיני אירועים של אנטישמיות

ואיסלאמופוביה, ולקח הרבה מאוד שבועות עד שהם הודו בחצי פה שאולי יש פה בעיה יותר גדולה של אנטישמיות. אבל גם היום באוניברסיטה, חוץ מלהקים ועדה לטפל בנושא האנטישמיות, שכולנו יודעים שזו הדרך הבטוחה לא לעשות שום דבר, אין בעצם שום נכונות לפעולה.

אני אגיד יותר מזה; יש פה ניסיונות אקטיביים מצד המוסד להשחיר את המתלוננים. הסטודנטים היהודים והישראלים פה כתבו מכתבים בהם הם תיארו את תחושותיהם. היו פה כמה אירועים של חסימות, כולל חסימות פיזיות שסטודנטים יהודים לא יכלו לעבור. היו פה אירועים של התפרצות למשרדים של חברת סגל וקריעת תמונות חטופים בתוך המשרד שלה. היו פה אירועים של פריצה למשרדים של תוכנית שמקדמת דיאלוג בין פלסטינים לישראלים. על כל האירועים האלה היו תלונות שגובו בעדויות, וגם היו מצולמות. מה הנרטיב שהמוסד מקדם? שהסטודנטים הישראלים והיהודים בעצם מגזימים, משקרים ומנפחים את הסיטואציה.

ואם יש משהו ששבר את ליבי יותר מהכול זה הנושא הזה. אני יכול להגיד שאפשר להיות מאוד גאים בסטודנטים היהודים והישראלים. הם אנשים ברמה אישית גבוהה ועם ערכים, שאפילו היום פתוחים לדיאלוג עם אותם גורמים שהולכים ורודפים אחריהם. מה שהכי חרה לי, שלמרות כל הסיטואציות יש פה נרטיב של: 'שבו ותפסיקו להתלונן', 'מה אתם מתלוננים?', 'תפסיקו לעשות רעש, אתם מגזימים'. לצערי הרב, זה מה שקורה.

חשוב להגיד, שיש התארגנות של סטודנטים שתומכים אחד בשני, חברי סגל ישראלים, כמו אור חן מהמחלקה לפיזיקה וטל כהן מהמחלקה להנדסה אזרחית, שעושים פה עבודת קודש בלתימוך בסטודנטים ולארגן אותם ויש עוד חברי סגל יהודים וישראלים שמנסים לעזור. כמו שאתם יכולים לנחש, אין תמיד קונצנזוס לגבי דרך התגובה. אני חושב, שלחלק מהיהודים יש אלמנט כלשהו של התנצלות, שלא נעים להתלונן ושצריך לשמור על המוסד ועל הדימוי שלו. אבל כן יש פה התארגנות, והסטודנטים היהודים והישראלים משתפים פעולה ופועלים בצורה נחושה ואסטרטגית נגד המגמות האלה.

הדבר הנוסף שחשוב להבין זה את הרכב המפגינים ואת הרכב הגורמים האנטישמיים בקמפוס. יש פה ליבה (Core) מוסלמית, ערבית-פלסטינית או קרובה לפלסטינית, שלדעתי ממומנת ומתודרכת על ידי גורמים מבחוץ. אבל חלק הארי של המפגינים הוא אנשים שאין להם שום מושג. מה זה הנהר ומה זה הים? איפה עזה? הם עושים את זה כאיזשהו אקט חברתי ערכי, כחלק מתרבות מאוד מסוכנת, שמתפתחת באוניברסיטאות בעיקר, אבל אולי בצורה יותר כוללנית, או כוללת, בחברה המערבית, של חיים של 'עולם וירטואלי של צדקנות ערכית' שמתבססת על טוויטר, פייסבוק וכל מיני הפשטות שיוצרות אמיתות מעוותות על העולם.

אני חושב שזו נקודת החולשה, כי החברה' האלה, ברגע שהם יבינו שלקיחת חלק בפעילויות האלה יכולה לעלות להם בקריירה שלהם, הרבה מהם יהססו מאוד להשתתף בהן.

ועוד דבר חשוב; המאבק הזה הוא מאבק שכולל אלמנטים או גורמים נוספים בחברה שהם נגד ישראל. אלו גורמים שאיבדו אמון במערכות השלטוניות ובתאגידים. יש פה גם תנועה אנטי-תאגידית שהתאגדה על הדבר הזה. מבחינתם כל האירוע של החמאס היה מתוכנן ומוזמן ומאורגן. אלו דברים שקיימים וכל מי שמבין יודע, שזה לא יכול להיות אפילו קשור למציאות. אבל גם זה היה חלק ממסכת השקרים ומכונת השקרים שפעלה ומופעלת.

פרופ' רבקה כרמי

תודה רבה. אנחנו נחשפים לסרטים, נחשפים לראיונות ולסיפורים, אבל אין כמו לשמוע את זה ממקור ראשון שיכול גם לספק אבחנות עמוקות ולהביא תובנות. אז באמת תודה רבה לכם.

נעבור לפאנל השני, שבו ננסה להשיב לשאלה: אם ככה, למה זה קורה? איך הגענו לכזו סיטואציה ולכזה מצב, שבו גם האנטי-ישראליות וגם האנטישמיות איבדו כל רסן, דברים שכנראה נמצאים בזרם התחתני בימי שגרה.

פאנל שני - התשתית האידיאולוגית והתיאורטית - אנטי-ישראליות ואנטישמיות, השמאל הרדיקלי, הקצנת התקינות הפוליטית, BDS.

פרופ' רבקה כרמי

נושא הפנל השני שלנו הוא התשתית התיאורטית, האידיאולוגית והחברתית שעומדת בבסיס מה שקרה באירוע הקשה הזה, האנטי-ישראלי והאנטישמי, הקשור לשמאל הרדיקלי, לתופעת ה-BDS שקיימת כבר 20 שנה ואנחנו כאקדמיה ניסינו להתמודד איתה כאשר הדברים קרו, במשך זמן רב. האם מה שאנחנו רואים קשור להקצנה של התקינות הפוליטית בכלל ובארצות הברית בפרט, לרבות נושא חופש הביטוי שהוא אחד העוגנים המשמעותיים של האקדמיה.

פרופסור מיכל פרנקל

פרופ' מיכל פרנקל היא פרופסור-חברה במחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה, ראש מרכז לייפר ללימודי מגדר והתוכנית ללימודי מגדר ומגוון באוניברסיטה העברית. תחומי העניין המרכזיים שלה הם מגדר, גזע, אתניות, מעמד ודת בארגונים, מעבר של רעיונות ופרקטיקות ארגוניות מעבר לגבולות לאומיים בעידן הגלובליזציה והסוציולוגיה של החברה בישראל.

מיכל הייתה ראשת מכון אשכול לחקר החברה, הכלכלה והמדיניות בישראל, ושימשה כחברה במספר ועדות לאומיות לקידום שילובן וקידומן של נשים בעולם העבודה.

אל מול הזוועות של השבעה באוקטובר והשבועות שחלפו מאז, אני מרגישה שהכאב האישי הנוסף על אובדן הזהות והקהילה האקדמית שלי בטלים בשישים. העבודה האקדמית שלי ממוקמת בעומק הגישות הביקורתיות ומעוגנת היטב בשתי המסורות האינטלקטואליות המושמצות ביותר בימים אלה, אשר הושמצו גם כאן: המסורת הפוסט-קולוניאלית והמסורת של פמיניזם ושל הצטלבותיות. שתי המסורות האלה אכן באות לידי ביטוי כאיזה רקע לאופן שבו הסטודנטים, ולצערנו גם חברי הסגל, מגבשים את העמדות שלהם או את חוסר העמדות שלהם כמו שאני אטען לגבי האירוע הנוכחי. מכיוון שבניגוד לסטודנטים בקולומביה ב-MIT ובמרבית האוניברסיטאות היוקרה האמריקאיות האחרות, אני מקפידה לקרוא את הספרות האקדמית שצומחת בשתי המסורות האלה, ולא את תקצירי הטיקטוק שלהן, אני יודעת היטב שלשתי המסורות האלה יש תובנות תאורטיות ואנליטיות מעמיקות ומרחיקות לכת, שתרמו הרבה מאוד להבנה של מנגנוני אי-שוויון מורכבים שאיתם מתמודדים אנשים מקבוצות מיעוט חברתיות מודרות. אבל כבר בצהרי היום של השבת הארוכה ההיא התחלתי להבין, שלא רק הסטודנטים שלנו החליפו ניתוח מעמיק ומבוסס ידע בסיסמאות שחוקות, ריקות וטיפשיות, אלא גם

רבים מעמיתיי ועמיתותיי שהחשבתי גם לחברים קרובים וגם לתיאורטיקנים מעניינים. כבר בצרה השבעה באוקטובר צייץ חשבון הטוויטר של אחד מהם בגנות הסיקור הלא מאוזן להגדרתו של פעולת החמאס שהוא ראה כאוהד מדי לישראל ומפספס את ההקשר. זה גם מה ששמענו בהתחלה, גם בארצות הברית, עוד לפני שישראל עשתה משהו. בשעות, בימים ובשבועות שלאחר מכן שטף אותנו גל של ציוצים, פוסטים, מכתבים פתוחים ועצומות שעליהם חתמו חברי הקהילות המקצועיות שלי בשם מומחיותם בחקר אי-שוויון ואי-צדק, שבהם, בעצומות ובציוצים, לא ניתן למצוא יותר משורה אחת שמוקדשת לגינוי הטבח שביצע החמאס או לאלימות המינית והמגדרית שהתלוותה אליו.

תחושת ה'יתמות האקדמית' שלי לא נובעת רק מזה שאנשים שהיו שותפים לדרך במשך למעלה מעשרים שנות קריירה הפנו את גבם אליי באופן אישי, אלא מפני שהם היפנו את גבם לאותו דבר שבעיניי צריך לעמוד בלב כל עשייה שלנו כחוקרים ואינטלקטואלים, וזה הבנה מעמיקה, מורכבת ומבוססת של המציאות. ואת הבנה המעמיקה והחשובה הזאת, שבעיניי היא עיקר התפקיד שלנו, הם החליפו, כמו הסטודנטים שלהם, בתפיסה פשטנית וריקה. יותר מאי פעם בעבר, אני רואה בניתוחים של סוגיות מורכבות את האויב המוחשי לעתידו של הסדר העולמי.

אני רוצה לטעון שני טיעונים שמשלימים אחד את השני:

הראשון, אלו לא המסורות התיאורטיות של פוסט קולוניאליזם הצטלבותי שאחראיות לעיוורון המוסרי הקשה שאחז בחלקים מסוימים בקמפוסים האמריקאים, האירופאיים, האוסטרלים וכולי, אלא תהליך ההשטחה והפופולריזציה של העולמות התיאורטיים האלה, והשני: הסטרוקטורה של האקדמיה הניאו-ליברלית מעודדת את ההשטחה של השיח.

הטיעון הראשון חשוב במיוחד דווקא בגלל האופן שבו הדוברים הקודמים הציגו את הדברים, עוד לפני האירועים של השבעה באוקטובר, שהיו אקדמיים שטחיים ובורים מהימין, מגובים בפוליטיקאים פופוליסטים ושטחיים, שלמדו על תאוריית הגזע והמגדר מפייסבוק ומטיקטוק, אבל הציגו את עצמם כמי שקראו אותן במקור והעמיקו בהן, והם פעלו ופועלים לקעקוע לגיטימציה של חשיבה ביקורתית שמצביעה על מנגנוני ייצור אי-שוויון חברתי. עוד לפני השבעה באוקטובר התאמזבתי לגלות שהשטחיות והפופולריזציה של השיח אינן רק מנת חלקם של הפופוליסטים מימין, אלא שהם רווחים עכשיו ביתר שאת בקרב הפופוליסטים משמאל. והשאלה היא איך זה קרה לנו? איך אפשר להסביר את השקיעה של רבים כל כך מהחוקרים המובילים במוסדות היוקרה של האקדמיה העולמית לחשיבה פשטנית ושטוחה? ההסבר שאני אציע כאן לקוח גם הוא מהארסנל הביקורתי והוא רלוונטי גם בהקשר שלנו פנימה, כי אנחנו מסתכלים על העולם ולא שמים לב שאנחנו חלק מהתופעות שמאפשרות את הדבר הזה, ואנחנו משתפים איתן פעולה. חשוב לי שנזכור את התפקיד שלנו כאינטלקטואלים ואנשי

אקדמיה בישראל באפשר של ההידרדרות הזאת של השיח, וטענתי היא, שלפחות אחד מההסברים לשקיעה בפשטנות רדודה, מצוי בניאו-ליברליזציה של האקדמיה.

סיכום ביניים של הדברים:

א. ההשטחה והפופולריזציה של טיעונים אקדמיים מורכבים הן תהליך מסוכן שאינו קשור בהכרח לתיאוריות עצמן;

ב. משהו באופן שבו האקדמיה מנוהלת כיום בכל העולם וגם בישראל מעודד את ההשטחה הזאת ולא מונע אותה, וזו האחריות שלנו, כאנשי אקדמיה, להילחם במערכת המוסדית שמעודדת את השטחיות הזאת.

כמה מילים על מה קרה למסורות הפוסט-קולוניאליות והפמיניסטיות בדרך מהתאוריה אל העולם השטחי הזה של השיח הציבורי בפוליטיקת הזהויות. באופן כללי, גם המסורת הפוסט-קולוניאלית, גם המסורת הפמיניסטית וגם המסורת של התיאוריה הביקורתית של גזע – כל התיאוריות המושמעות האלה מבקשות לבחון מחדש את ההיסטוריה של יחסים גזעיים ואיתה את ההיסטוריה של יחסים חברתיים גלובליים כתוצר של היסטוריה ארוכה של אימפריאליזם וקולוניאליזם. זה קורפוס ענק של עבודה. רוב העבודות מעמיקות, היסטוריות, מדויקות, מגוונות ומלאות ניואנסים שמסבירות גם הרבה מאוד מתהליכי אי השוויון שעדיין מתקיימים בחברה שלנו. כל הניואנסים האלה נחקים כאשר התאוריות האלה מופצות דרך טיקטוק ודרך פייסבוק ורשתות חברתיות אחרות. הסטודנטים צורכים אותן משם, הם לא קוראים את המקור ולא מתייחסים לניואנסים. הנושא של הצטלבותיות הוא מאוד מרכזי כאן. תאוריית הצטלבותיות אומרת, שאנחנו צריכים לשים לב, בעצם, לשוליות כפולה. זאת אומרת, שהמצב של נשים בדואיות מושפע גם מהיותן בדואיות וגם מהיותן נשים. זו תובנה חשובה ואנחנו צריכים להתחיל להבין את מנגנוני אי-השוויון בצורה יותר מורכבת. אבל מה שקרה הוא, שבשם ההתייחסות להצטלבותיות, הקבוצות השונות התחילו לדבר על ברית המדוכאים, וברית המדוכאים התמסדה. זו לא ברית של מדוכאים בכל מקום. אף אחד לא מדבר על המוסלמים בהודו שהודו שהודו היום רצחת אותם או על ההגליה ההמונית והטיהור האתני בנגורנו קרבאך. נוצר אוסף מאוד מצומצם של קבוצות מדוכאות שצריכות לעבוד ביחד: טרנסג'נדרים, שחורים, חומים ופלסטינים, ואז נוצרה קבוצה מאוד ספציפית של 'הרעים': אלה הם הלבנים באופן כללי, בעיקר הגברים; וכשהיהודים משויכים לתוך הלבנים והישראלים משויכים לתוך הקולוניאליזם, הסיפור הישראלי-פלסטיני נכנס עמוק לתוך השיח הזה, לשיח הזהות המאוד מאוד מושטח, שבו הישראלים והיהודים ביחד הם 'הרעים' והפלסטינים 'הטובים'. ומתוך הפרספקטיבה הזאת, כל הדיון הזה מתנהל.

אז השאלה היא, למה הקולגות שלי, שאמורים להבין את השיח הזה באופן מעמיק, נכנעו לפשטנות הזאת? זו שאלה שמאוד מאוד מציקה לי, ואני אטען שהסיבה היא האקדמיה הניאו-ליברלית שאומרת שאנחנו צריכים למכור את העבודה שלנו. אנחנו צריכים לקנות ציטוטים, אנחנו צריכים להפוך את העבודה שלנו לתקצירים שמפורסמים בפייסבוק ובטוויטר, ובכל מקום אחר, שאנחנו צריכים להיות פופולריים בקרב הסטודנטים שלנו. חלק מהקידום שלנו זה הציטוטים שלנו, שזה לייקים מהסוג של טוויטר ופייסבוק שניתנים לעבודה שלנו. בעולם של מדעי החברה אנחנו ממעטים בציטוטים, מפני שהם באים על חשבון המילים במאמרים הקצרים ממילא שלנו, אז אנחנו נותנים ציטוטים כסוג של אתגר לחברים שלנו, ולכן אנחנו רוצים שיהיו לנו חברים. כדי שיהיו לנו חברים, וכדי שהסטודנטים יעשו לנו לייקים בדמות משאלי הוראה, אנחנו צריכים לדבר בשפה שלהם. האוניברסיטאות, באופן שבו הן מתנהלות בשימוש התמידי במדדים כאלה שלא מודדים העמקה ושלא מודדים ירידה לפרטים וההוצאות האקדמיות שמשפחות פעולה עם סיפור הלייקים הזה; ומאיפה אנחנו יכולים לקבל ציטוטים? מאיפה אנחנו מקבלים לייקים? מהרשתות החברתיות שאליהן אנחנו שולחים את התקצירים של המאמרים שלנו לפרסום כדי להוכיח שכדאי לפרסם את המאמרים ואת הספרים. היום כדי לפרסם ספר הרבה פעמים בודקים כמה עוקבים יש בטוויטר כדי שאני, הכותב, אוכל לשווק את הספר הזה בעצמי. כל הדבר הזה משטח מאוד את השיח האינטלקטואלי וגורם גם לאוניברסיטאות להתחנף לאותו דור. בעיניי זה תומך מאוד ובאופן שיטתי בסטרוקטורה האקדמית שמעודדת את ההשטחה של השיח ואת שיתוף הפעולה גם של חברי הסגל וגם של האוניברסיטאות עם השיח המאוד פשטני של הסטודנטים ובעצם, משעתק ומחזק את השיח. אני חושבת שיש לזה הרבה מאוד כוח הסברי לשאלה מדוע סטודנטים באותן אוניברסיטאות יוקרתיות במיוחד גם מרגישים שהם יכולים לבטא את העמדה הזאת וגם נתמכים על ידי המרצים.

אני רוצה לקרוא לכולנו להימנע מהשטחיות הזאת. גם בשטחיות של פיענוח של האירוע שקורה כאן. אחד הדברים שכן עבדו עד כה במקומות שהם לא אוניברסיטאות יוקרתיות זו כניסה של מומחים בחקר ישראל, בעיקר משמאל. אנשים שחוקרים את זה מנקודת מבט פוסט קולוניאלית, כניסה לשיחה מעמיקה מול הסטודנטים ובעצם כפייה על הסטודנטים במידה מסוימת להיות קשובים למורכבות ולפרטים. וזה מה שאנחנו, כאנשי אקדמיה, צריכים לעשות. אנחנו צריכים לעמוד על זה. שתהיה חשיפה לפרטים ולעומק של העבודה שלנו.

פרופסור יעל שטרנהל

פרופ' יעל שטרנהל מלמדת בחוגים להיסטוריה כללית ובתוכנית ללימודים אמריקנים באוניברסיטת תל אביב. היא מומחית לעידן מלחמת האזרחים האמריקנית והשלכותיו ארוכות הטווח על החברה והפוליטיקה בארצות הברית. עבודתה זכתה לפרסים מה- Organization of American

War on Record: The Southern Historical association ומה- Historians, ספרה השני, Archive and the After Life of Civil War History, יצא החודש בהוצאת הספרים של אוניברסיטת ייל.

אני אנסה לדבר גם על מה ניתן לעשות לא רק במובן ההסברתי הדיסקורסיבי, אלא גם אילו דרכים קדימה יש במציאות הגיאופוליטית הרחבה יותר. לקחתי על עצמי לדבר על האופן שבו השיח בקמפוסים האמריקנים מושפע לא רק מתאוריות, אלא משיח על היסטוריה. השיח על היסטוריה של ארצות הברית בשנים האחרונות הוא שיח מאוד חם ומאוד דרמטי. מי שיושב באמריקה מודע לזה, שארצות הברית נמצאת בעיצומן של מלחמות תרבות מגוונות ברחבי המדינות, כל מדינה והסיפור שלה, מלחמות היסטוריה שנסובות סביב השאלות: מהם הכוחות שמניעים את ההיסטוריה של ארצות הברית? האם זו דמוקרטיה והשאיפה לחירות או האם זו גזענות והנצחה של מבני כוח שהם מדכאים מיעוטים? זה בא לידי ביטוי בחרמות על ספרים, בהתערבות של פוליטיקאים בתוכניות הלימוד מרמת בית הספר היסודי ועד רמת האוניברסיטה, ובהתערבות במינוי בעלי תפקידים בכירים באוניברסיטאות ציבוריות. פלורידה היא המוקד של העימות הזה, המושל ומועמד הפריימריז רון דה סנטיס הוא ממש בחזית של המאבק לעצב את לימוד ההיסטוריה בפלורידה מרמת בית הספר היסודי עד רמת האוניברסיטה, באופן שלא יציג את אמריקה בצורה שלילית מידי, באופן שלא ישים דגש על אמריקה כמקום שמונע מגזענות ושהדי-אן-איי שלו הוא של דיכוי חלשים.

יש עוד ועוד מחלוקות כמו, לדוגמה, אלימות על מונומנטים של מלחמת האזרחים, כולל כמובן באירוע הנוראי בשרלוטסוויל וירג'יניה, בקיץ של 2017, שבו הייתה הרוגה והיו פצועים במחאה נגד הפסל של מפקד צבא הדרום רוברט אילי. המאבקים מתרחשים גם בהרבה מאוד קמפוסים וגם במובן הזה, הקמפוס הוא מקום מאוד מרכזי לעיסוק בשאלה הזו. לתוך הקלחת הזו, אנחנו נכנסים.

השיח על יחסי ישראל-פלסטין מושפע במידה רבה מהשיח על ארצות הברית וההיסטוריה שלה. כשאמריקאים שמסתכלים על האזור שלנו, הם בעצם רואים לנגד עיניהם גלגול מודרני של מה שקרה בארצות הברית. כלומר, לשיטתם, אירופאים לבנים הגיעו ליבשת אמריקה, השתלטו עליה, נישלו והשמידו את האוכלוסייה הילידית וייבאו במקום האוכלוסייה הילידית הזו אוכלוסייה משועבדת מאפריקה וחוללו זוועות. 90% עד 95% מהקהילה הילידית לא שרד את הכיבוש האירופאי, והאפריקאים שיובאו למטרות רווח נידונו ל-250 שנות שיעבוד ועוד 100 שנות אפרטהייד. בסיפור הזה, צריך לומר, יש המון מורכבות היסטורית, שמקצוע ההיסטוריה האמריקאית הענק והמגוון עוסק בו, אבל יש מעט מאוד מורכבות אתית ומוסרית. יש כאן באמת צבר אדיר של פשעים בלתי נסלחים שלבנים ביצעו בקבוצות חלשות ומוחלשות, כשהם מנצלים גם את העליונות הטכנולוגית שלהם וגם את העליונות האפידמיולוגית שלהם. זו המסגרת המושגית שבתוכה אמריקאים כיום תופסים את הסיפור הישראלי-

פלסטיני כסיפור שיש בו 'רעים' – לבנים אירופאים שהגיעו וישבו חלקת אדמה, כפי שהאירופאים ישבו את אמריקה. אבל את הסיפור האמריקאי כבר אי אפשר לשנות, הוא כבר מוכתב וקיים. מה שקורה היום בעזה מבחינתם זה גרסה מודרנית של ההיסטוריה שלהם שהם צריכים למנוע ושיש להם חובה למנוע. עוד מושג שצריך להכניס כאן הוא המושג של Anty-racist כלומר, שחובה על האדם הלבן להיות לא רק 'לא גזען', לא רק a non-racist אלא לפעול באופן אקטיבי ומודע נגד גזענות, נגד פגיעה בחלשים, נגד ההגמוניה הרצחנית של הציבור הלבן באמריקה. את מערכת המושגים הזאת מחילים על הסכסוך הישראלי-פלסטיני, שהוא כמובן סכסוך הרבה יותר מורכב, שלא נופל לקטגוריזציה כל כך קלה כפי שאנחנו יודעים. קל להסתכל על פלסטינים שנאבקים על חירותם כגלגול מודרני, למשל, של המורדים בהאיטי, שהצליחו להשתחרר מעול העבדות המזוויעה שבתוכה הם חיו, על ידי מרד אלים שהפך להיות מלחמה אלימה שערכה 13 שנה, והתרחשו בה כל סוגי הזוועה שאפשר לדמיין. מלחמה שבסופו של דבר הביאה ליסודה של הרפובליקה השחורה הראשונה בעולם. אז יש גם דוגמאות לאופן שבו אלימות, ואפילו אלימות ברברית, משרתת מטרות של שחרור אתני, שחרור לאומי, ואת המסגרת המושגית הזאת, בין אם באופן מודע, בין אם באופן לא מודע מחילים על מה שקורה בישראל ופלסטיין. לכן, השבעה באוקטובר נתפס כמרד של מדוכאים, מרד של אסירים, מרד של שבויים כנגד שלטון ישראלי ארוך שנים. מרד של אוכלוסייה ילידית, שגורשה ונכלאה ועכשיו מנסה לפרוץ לחופשי.

עכשיו, זו כמובן הפשטה והשטחה של סכסוך שהוא הרבה יותר מורכב, שהתרחשו בו אירועים שלא נופלים באף אחת מהקטגוריות שהאנשים, בין אם זה סטודנטים או בין אם סגל בקמפוסים האמריקאים מנסים להחיל על מה שקורה בו.

צריך לומר את הדברים בכנות; ישראל לא עוזרת לעצמה בעובדה שהיא נתפסת, בעיניי במידה רבה של צדק, כמדינה שלא חותרת יותר לשלום. ישראל קיבלה את תיאורית ניהול הסכסוך, בוודאי ב-14 השנים האחרונות ובזמן הזה פשוט הפסיקה להתעסק בזה. אני זוכרת כשהפסיקו לפתוח את מהדורות החדשות עם הנושא המדיני, וזה היום חוזר ומתנקם בישראל. העובדה היא שישראל נתפסת כסרבנית שלום, כמי שמנסה לעכב את מימוש השאיפות לחירות ולחיים בצדק של העם הפלסטיני. ישראל הגיעה למשבר הזה עם מעט מאוד קרדיט, עם מעט מאוד רצון טוב כלפיה מצד אנשים שהם לא אנטישמיים ואפילו לא אנטי-ציוניים אלא הם שמאל פרוגרסיבי, מה שכאן היינו קוראים 'מצביעי מרצ'. והם איבדו את הקשר הרגשי לישראל, איבדו את תחושת ההזדהות איתה, איבדו את המחשבה שישראל היא מקום שראוי וצריך לתמוך בו כי הוא ממלא משימה של הקמת בית לאומי לפליטים נרדפים. הם רואים את ישראל במונחים של 20 השנה האחרונות, של מדינה שלא עושה שום מאמץ כדי להגיע לשלום. הרבה מהדברים שבישראל כבר לא מדווחים ולא מעניינים אף אחד, בין אם זה הרחבת ההתנחלויות או הרוגים בגדה המערבית ובין אם זה הסבל של עזה, כן מדווחים בארצות הברית. ישראלים לא עושים לעצמם

טוב בזה שהם לא מבינים איך הסכסוך הישראלי פלסטיני מיוצג ומסוקר מחוץ לישראל, וכלי התקשורת בישראל לא עושים טוב בזה שהם לא משקפים לישראלים מציאות יותר מורכבת ואיך המציאות המורכבת הזאת נתפסת בחוץ.

יש כאן צבר של בעיות של ישראל, צריך לומר, יש חלק בהן, וקשה לומר את זה. גם אני שותפה לזעזוע, ולהלם ולחרדה אחרי השבעה באוקטובר. אבל אני גם מסתכלת למציאות בעיניים. והמציאות היא שסרבנות השלום של ישראל בדור האחרון קנתה לה הרבה מאוד אויבים וקנתה לה גם אנשים שפשוט מנוכרים אליה. עם האנטי-ציונים והאנטישמים במידה רבה אין לי ויכוח. מי שאנטישמי הוא אנטישמי, ומי שהוא אנטי-ציוני אי אפשר להסכים איתו. אבל אם הרוב בקמפוסים הם אנשים שכן פתוחים ומוכנים לשמוע וכן יש להם הרבה בלבול והרבה חוסר הבנה, ושהם לא שייכים לשתי הקבוצות האלה שעוינות את ישראל, את הקבוצות האלה ישראל איבדה בין היתר כי היא לא עושה שום צעד לפתרון הסכסוך; ולכן אנחנו מגיעים למצב הזה היום שאני מבכה אותו כמוכם. כל הקריירה שלי בארצות הברית, לי אין מקום אחר ללכת אליו ואני אצטרך לחיות עם הדבר הזה עוד דור שלם של קריירה.

דיון: מה האקדמיה בישראל עושה ויכולה עוד לעשות אל מול המתחולל בקמפוסים בחו"ל

פרופ' רבקה כרמי

חלק זה יוקדש לתיאור של פעילות מטעם אקדמיה בישראל למול מה שמתחולל בקמפוסים בחו"ל ולשאלה, מה עוד ניתן לעשות במובן של כלים נוספים שעומדים לרשות ההתמודדות עם התופעה הזאת שלצערנו לא תיעלם, לא בטווח הקצר וכנראה לא בטווח הארוך, בוודאי לא כל זמן שהמלחמה הזאת נמשכת.

פרופ' מיכל נאמן

פרופסור מיכל נאמן היא מהפקולטה לביולוגיה ממכון ויצמן. היא כיהנה בעבר כדיקנית הפקולטה לביולוגיה וכסגנית נשיא מכון ויצמן. מובילה את הפעילות הוולונטרית October Seventh.

גם אני, כמו רבים בישראל, הוצפתי מיד אחרי השבעה באוקטובר במכתבים אישיים מקולגות שדאגו לשלומי, שאלו מה קורה, והציעו בעיקר את רגשותיהם מול הזעזוע שלהם על מה שקרה. הדבר שהפתיע אותי, והפתיע רבים מאיתנו, זה השקט המוחלט שראינו מהארגונים המדעיים, שאנחנו חברים בהם. השקט הזה היה צורם במיוחד לעומת ההתגייסות המאוד מהירה של אותם ארגונים לאירועים אחרים בעולם לדוגמה לפלישה לאוקראינה. שתיקה רועמת, וגרוע משתיקה, היו ארגונים שיצאו בהצהרות כביכול הומניטריות שלא גינו את החמאס, לא ציינו את השבעה באוקטובר והביעו רגשות לגבי המשבר ההומניטרי שקורה בישראל ובעזה כאילו פקדה אותנו רעידת אדמה.

דיברתי עם חברים לגבי הסיבות להצהרות המוזרות האלה וסיכמנו בינינו שהסיבות יכולות להיות אדישות או הססנות, אבל בעיקר נראה היה לנו שיש פחד להביע דעה. פחד בארגונים שבהם אנחנו חברים, שבהם הרבה מאוד חברים ישראלים, אני במדעי הטבע וזה דווקא לא הזדמין הקלאסי של אנטישמיות או התנכרות לישראל, ובכל זאת, הם לא גילו את האומץ המנהיגותי כדי לגנות אירוע מזעזע שלא היה כמותו בהיסטוריה האחרונה. דנו בשאלות של איך אפשר לעודד אנשים להביע דעה, איך אפשר לגרום להם לפעול, איך אפשר להעיר את הידידים שלנו שלא יתחבאו מאחורי אימיילים אישיים אלא יגידו את הדברים בקול רם בגלוי, ובמיוחד להצליח לעודד אנשים שטענו בפנינו שהנושא סבוך ומורכב והם לא מכירים אותו לעומק לקרוא ולהעמיק.

ולכן, כמו הרבה מאוד אנשים באקדמיה, הגענו לכתיבה של עצומה לארגון שאנחנו היינו חברים בו. במקביל לנו עשו זאת חוקרים בפיזיקה וחוקרים ברפואה, ומהר מאוד ראינו שכמעט כל האקדמיה בארץ

כתבה מכתבים פתוחים ועצומות לחתימה כשהאימפקט של העצומה למעשה הוא יותר גדול מהתוצאה הסופית של האם הצלחנו לגרום לארגון לשנות את עמדתו ולהוציא הצהרה טובה יותר. ברגע שחוקרים, שהם לא מתחום ההיסטוריה ומדעי החברה, אלא מהמדעים, למשל, מקבלים מאיתנו עצומה וקוראים אותה, הם לומדים על הנושא; זה מעצים אותם מבחינת היכולת שלהם להגיב. אם הם חותמים הם בעצם מתגלים כתומכים, הם מושקעים בנושא הזה, הם חייבים להגן על עמדתם מול אנשים אחרים, ובצורה כזאת נוצרת קהילה תומכת בכל תחום מחקר שבו זה קרה, ולמעשה בכל קמפוס בעולם. הקבוצה הזאת של אנשים שהם ידידנו, שהצלחנו להוציא אותם מההססנות ולגרום להם לפעול, מהווה את אותו גרעין של קהילה תומכת שכל כך דרושה במצב שבו אנחנו נמצאים.

הפעילות שלנו היא יצירה של עצומות ומכתבים פתוחים. כולם מפורסמים באתר 'בשער' והפנייה היא אל אגודות מקצועיות אל חברות וארגונים; הייתה עצומה גדולה מאוד כנגד בית הדפוס Elsevier שיצא עם מכתבים אישיים רק לחברי מערכת שהיו דו צדדיים ותמיכה בשבר ההומניטרי.

לאחרונה, ישנם מכתבים בנושא של חרם אקדמי מאיטליה ומאירלנד, ומכתב פתוח ששמתי בצ'אט של קריאה לשיח יותר מורכב ועמוק בקמפוס. הפעילות היא פעילות אקדמית, שיתוף פעולה מאוד רב תחומי, יש 81 חוקרים מכל התחומים ממדעי החברה והרוח, רפואה, מדעים, בניסיון לייצר מסמכים שהם לא שטחיים מידי, ומכוונים לחברי סגל.

פרופ' רבקה כרמי

שאלה לפרופסור זוסמן ופרופסור לוי: מעבר למה שתיארה מיכל, הפעילות מהכיוון הזה של האוקיינוס, מה לדעתכם אפשר לעשות? והאם יש צורך גם באיזה שיתוף פעולה בין הקמפוסים בארצות הברית לבין האקדמיה בארץ?

פרופ' גיל זוסמן

1. בהסתכלות קדימה, יש פה את האלמנט של ה-DEI (Diversity, Equity and Inclusion) – שזה לכאורה היה אמור לעזור, אבל זה אחד משורשי הבעיה. אם מסתכלים מי עובד במשרדים האלה, אלו אנשים שמאוד דוחפים נגדנו. אלו מנגנונים שהאוניברסיטאות מוכנות לשנות, אבל צריך להשכיל את האנשים שעובדים בהם. הם יודעים הרבה על גזענות אבל הם לא יודעים למה אנטי-ציונות זה אנטישמיות וכל מיני דברים בסגנון הזה. יש הרבה מאוד משאבים שמדינת ישראל והארגונים היהודים אספו לאורך השנים אבל הם לא נדחפו לתוך המנגנון הזה, כי לאורך השנים הפכו פה את היהודים ל'לבנים' והם לא חלק מה-inclusion ולא נחשבים כחלק מהאוכלוסיות שמישהו צריך לטפל בהן. לכן, ברמה של הבטחון היומיומי של הסטודנטים היהודים וברמה של

להרגיע את השטח יש לחזק את משרדי ה-DEI, זה מנגנון שדרכו אפשר להתחיל לשנות את הדברים.

2. קיימת מוכנות של פקולטות כמו הנדסה ומינהל עסקים לשתף פעולה ולחזק את הקשרים עם ישראל. בניו יורק יש את קורנל שמתפת פעולה עם הטכניון, זה שיתוף פעולה מאוד מעמיק בין אוניברסיטה בארצות הברית לבין אוניברסיטה בישראל. צריך לנצל את זה ולחזק תוכניות קיימות או להקים חדשות. אני מדבר ספציפית על קולומביה, אבל אפשר לעשות את זה עם אוניברסיטאות אחרות, זה משהו שאפשר לדחוף אליו גם מהארץ, תהיה פתיחות לזה לפחות מצד הסוג הזה של הפקולטות.

3. יש פה הרבה ארגונים יהודים, הם לא באמת עובדים ביחד. 'הלל' היה אמור לארגן אותם, אבל 'הלל' לא ערוך למצב חירום ולא התמודד עם העניין.

פרופ' רצף לוי

מסר אחד הוא שהתנהגות הממשלות בישראל לא הייתה משנה את התגובות באוניברסיטאות האמריקאיות כי המאבק לא קשור כל כך לעימות בין ישראל לפלסטינים אלא יותר לעימות בין האסלאם הקיצוני לתרבות המערבית הדמוקרטית שדוגלת בזכויות אזרח. אין בין האידיאולוגיה של החמאס ובין האינטרסים של הפלסטינים שום דבר. האידיאולוגיה של החמאס ממומנת על ידי איראן, שרואה בארצות הברית את השטן הגדול. אלה מסרים שחשוב להדהד אותם.

המסר השני קשור לטענה המרכזית של 'בשם חופש הביטוי'. קודם כל יש פה צביעות כי אם חבר סגל ב-MIT היה אומר אחרי הרצח של ג'ורג' פלויד, שיש קונטקסט לרצח הזה ויש הסבר, הוא לא היה שורד בתפקיד יותר משבוע. אבל ברמה היותר עקרונית, זכות חופש הביטוי באה עם זכות חשובה, שהיא הזכות לא להקשיב. אין שום זכות לאף אחד להכריח אותך להקשיב לחופש הביטוי של מישהו אחר. וכשנבן אדם או סטודנט או איש סגל בא אוניברסיטה, יש לו את הזכות לעשות את המחקר שלו ואת הלימודים שלו בלי להיות מוכרח להקשיב לדברים שהוא לא רוצה להקשיב להם, שהם לא במסגרת פעילויות מוגדרות של מחקר והוראה, ובעיניי זו נקודה עקרונית ערכית שצריך להדהד אותה, כי הזכות לחופש הביטוי באה בד בבד עם הזכות הלא פחות עקרונית של זכותי שלא להקשיב לך. אני לא חייב להקשיב לאף אחד, אני יכול להמשיך בחיי בלי להקשיב. אני לא צריך להשתתף בדיון שאני לא רוצה. זה מסר שהוא ברמה הטקטית, בתוך האוניברסיטה. זה ויכוח מאוד עקרוני שקשור גם ליכולת של אוניברסיטה להבטיח לסטודנטים שלה סביבה בטוחה, רגשית ופיזית.

לגבי האיך - יש שני דברים שצריך לעשות:

1. הדבר המרכזי שיעזור זה לגבות מחיר אישי מכל מי שמשלתף בפעילויות אנטישמיות. כל מי שמשלתף בפעילויות אנטישמיות צריך לדעת שהוא ישלם מחיר אישי בקריירה שלו, ביכולת ההשתכרות או ביכולת שלו למצוא עבודה. זה ינטרל לפחות 80% מהמחנה שיוצא למחות כרגע. מדובר פה בצעירים בורים, שאם הם ירגישו שיש סכנה הם לא יצאו החוצה והם ישבו בשקט.

2. פעילות תקשורתית ופעילות דרך התורמים. אוניברסיטאות זה עסק, העסק הזה מתבסס על שם טוב ועל כסף. אם אוניברסיטאות יבינו שמתן לגיטימציה לפעילויות אנטישמיות פוגע ביכולת של הסטודנטים שלהן למצוא עבודה, פוגע ביכולת שלהן לקבל תרומות ופוגע בשם הטוב שלהן, הן יחשבו את מסלולן מחדש. אין פה ערכים, לא צריך לצפות מהן לשום ראיית עולם ערכית. יש פה עסק וצריך לפגוע בעסק בצורה יעילה כדי שהעסק ישנה כיוון.

פרופ' מיכל פרנקל

לפני כחמישה שבועות כינסתי חבורה של סוציולוגים. זאת אומרת, הזמנתי את כל חברי הסוציולוגים שהיו יחד איתי בשוק ובמחשבה של איך אנחנו צריכים לחשוב מחדש על חלק מהמושגים שלנו ועל המיקום שלנו. אנחנו דנים בזה על בסיס שבועי, תוך קריאה של ספרות וניסיון להבין את ההתמקמות מחדש שלנו בעולם. אני לא כל כך אופטימית, זאת אומרת הקריאה כאן צריכה להיות לאוניברסיטאות הישראליות להבין שכולנו במצב מאוד מאוד קשה. אני יודעת שחלק מהעמיתים שתופסים את העמדה הפרו-ישראלית עכשיו בחול גם יודעים שהם יצטרכו לכתוב יותר מכתבי המלצה, כי העמיתים שלי לא יכתבו לי מכתבי המלצה. אלה שכתבו עד לפני חודשים ספורים לא יכתבו עכשיו מכתבי המלצה לאוניברסיטאות ישראליות, והם כאלה שלא היו BDS והופכים להיות BDS. אז במובן הזה, אני חושבת שבאמת צריך לחשוב מחדש על חלק מהסיפור.

אבל אני גם חושבת שלנו, החוקרים הביקורתיים, במידה ויש לנו עדיין אנשים שמקשיבים לנו, ויש כאלה מאיתנו, שיש להם קהילה שתמשיך להקשיב להם דווקא בגלל שהם ביקורתיים, יש תפקיד מאוד מאוד חשוב.

העמיתות שלי שחוקרות את הסיפור הזה וכותבות ספרים מלאי ניואנסים, לא משטיחים, מורכבים, שמדברים על המורכבות הזאת בשפה שגם ה-DEI's יכולים להבין ויכולים להתחבר אליה כשהן יוצאות ועושות סיבובי הרצאות ממש עכשיו, ומציגות עמדות מורכבות אז גם הצד השני יותר קל לו להקשיב. ולכן הייתי מבקשת מאיתנו כולנו להיזהר במחיקה הזאת של כל עבודה ביקורתית ושל כל התחום הזה דווקא בתוך ישראל עכשיו. קשה לי עם ישראלים שעושים עבודה מאוד שטחית ואיומה, וזוכים להרבה מאוד קרדיט אקדמי בחו"ל. אני רואה אותם כאויבים של העבודה האינטלקטואלית שלנו.

אני לא רוצה להשתיק אף אחד, אני רוצה גם שלא יושתק האדם שיגיד שג'ורג' פלויד זה בקונטקסט, זה חלק מהעניין. אנחנו צריכים להיות נדיבים, אבל אנחנו צריכים את אותה ציפייה שיש לנו מאחרים להחיל גם על עצמנו. אז אני חושבת על איך להילחם על העמדה המורכבת שלי, קצת מעמדה דווקאית, לפרסם מאמרים יותר מורכבים, לתקוף את העמדה הלא מורכבת על ידי שיח אינטלקטואלי אמיץ, על ידי שימוש בעובדות, על ידי שימוש בשפה שבה הם מדברים וניסיון לחתור מתחת לזה.

פרופ' יעל שטרנהל

אני, באופן אישי, מודה שבינתיים, חוץ מזה שמדי פעם אני רואה פוסט בפייסבוק של קולגה שאני מעריכה שמדבר באופן מאוד שטחי ולא מורכב וקרא ספר אחד של פרופ' אילן פפה, ומרגיש שהוא יכול עכשיו ללמד את ההיסטוריה של הסכסוך הישראלי פלסטיני מראשיתה ועד סופה, לי אישית לא היו חוויות לא טובות. קיבלתי הרבה מאוד אמפטיה, הרבה מאוד הזדהות מחברים, אנשים ששומרים איתי על קשר יומיומי לבדוק איך אני ומה קורה כאן.

כיוון שבניגוד למיכל אני לא תאורטיקנית שעוסקת בפוסט קולוניאליזם, אני היסטוריונית של ארצות הברית במאה ה-19, ובמובן הזה תחומי העיסוק האינטלקטואלים שלי פחות רלוונטיים לשיח הזה, והתיאוריות האלה אינן מרכזיות בעיסוק של האנשים שאני עובדת איתם בארצות הברית. להיסטוריונים, באופן כללי, יש תפיסה קצת יותר מורכבת של המציאות, ואנחנו רואים את המציאות מתוך המורכבות האינסופית שלה וזה עוזר גם במצב הדברים הנוכחי.

אבל צריך לומר, שהעמידה שלי מול הדבר הזה היא כאשת שמאל, אידיאולוגית, מחויבת ועקבית, עמדה שהקולגות שלי בחו"ל מאוד מעריכים. הם יודעים שאני פעילה פה, הם יודעים שכל החיים הייתי פעילה, הם יודעים שאכפת לי מפלסטינים, הם יודעים שאני רוצה שלום ומוכנה לעשות פחות או יותר כל מה שצריך כדי להגיע לשלום בר קיימא במרחב המדמם הזה בין הים לירדן, וצריך לומר שהם מכבדים את זה ומבינים אותי כמי שכלואה כאן במצב שהוא מאוד קשה, ולא תופסים אותי כמייצגת בהכרח של אידיאולוגיות ושל מדיניות שאני מתנגדת להם, וחושבת שהן הרסניות ומזיקות ומזהירה מפניהן באמת מאז שאני בת 18.

אז אני רוצה לומר שאני גם מאמינה, וגם שמתי כאן לינק בצ'אט למאמר שיצא אתמול או שלשום של חוקר בשם שחר פינסקר שיושב במישיגן, שמנסה להגיד: חברים, השד הוא לא כל כך נורא, אנשים כן רואים מורכבות, אנשים כן רוצים לשמוע, אנשים באים לנושא בראש פתוח, יש מה לעשות. אמנם הוא מדבר באופן שהוא אולי קצת אוטופי לגבי סוג הכיתה וסוג השיח שאנחנו יכולים לייצר, אבל אני לא חושבת שכולם ירדו מהפסים. אני חושבת שיש הרבה מקום לשיח ולא רק של הסברה; יש לנו בעיה במציאות ואנשים שהאמריקאים מכבדים את העמדה שלהם כלפי המציאות, אני חושבת שיהיה להם

גם יותר קל להתמודד עם הדבר הזה. ואני, אפילו כעמדה הסברתית, הייתי אומרת כן להביע אמפתיה לסבל הפלסטיני, כן להגיד שאתם יודעים מה קורה בעזה ושאתם מצרים על מה שקורה שם, כן להציב את עצמכם כחלק מפתרון, ולא כמי שרואים את המציאות באופן מאוד חד צדדי ולא מורכב. זאת העצה שלי גם מהותית וגם הסברתית.

דברי סיכום ותודה

פרופ' רבקה כרמי

הגענו לסוף המפגש שלנו. הלוואי שניתן היה לומר שזהו, זה יסיים את הסיפור שאנחנו מדברים עליו, אבל כנראה לא. בהנחה שהמלחמה ובוודאי חזרה של כל החטופים בשלום ארצה עדיין לפנינו. יש לצפות שגם האירועים בקמפוסים, שכנראה עכשיו נרגעו קצת בעקבות הפסקת האש יחזרו בדרך זאת או אחרת. נראה לי שאתם, גיל, רצף וכל האחרים בקמפוסים תצטרכו להמשיך 'לשרת במילואים' - ואני רואה בזה סוג של שירות מילואים - גם במאבק ההסברתי וגם בפעילויות השונות בקמפוס.

אני שואלת את עצמי מה משתמע מכך לגבי הפעילות האקדמית והמחקרית שלכם? אני בטוחה שלא מעט אנשים שמו עכשיו בהמתנה את הפעילות השוטפת שלהם ואין ספק שתהיה פגיעה מסוימת שאנחנו לא מדברים עליה, אבל גם על כך נצטרך לתת את הדעת. הפסדנו תקופה לא מבוטלת בתקופת הקורונה, אנחנו עכשיו מתבטלים מהעשייה המרכזית שלנו בגלל ההתגייסות למצב, ולפחות מבחינת האקדמיה בישראל יש לזה משמעות מאוד רצינית.

תודה רבה לכל המשתתפים המשתתפים. תודה לחברים ולחברות בוועדת ההיגוי בארגון המפגש החשוב הזה, לפרופסור שמעון ינקלביץ' ופרופסור חגית מסר ירון ופרופסור אהרון צ'חנובר. תודה מיוחדת לורד אריאל נהרי מנכ"לית "בשער" על הארגון למופת של המפגש הזה, יישר כוח.

הפורום להשכלה גבוהה מופעל על ידי "בשער"

bashaar@bashaar.org.il | www.bashaar.org.il | 03-6424895 .70